

тода. Антиинфляционное регулирование в условиях рыночных отношений позволяет для достижения общих целей развития народного хозяйства непосредственно управлять деятельностью отдельных товаропроизводителей.

Список литературы: 1. Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / За ред. М.М. Якубовського. – К.: НДЕІ Міністерства економіки України, 2005. 2. Ковальчук Т., Коваль М. Основні чинники та фактори інфляції в Україні/ Фінанси України, № 10, 1998.

Надійшла до редколегії 15.07.11

УДК 332.025

І.В. УГРИМОВА, ст. викладач, НТУ „ХПІ”, Харків

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В статті розглянуто поняття контролінгу, визначено його предмет, час та причини появи цього поняття; відмінність від поняття „контроль” та показано видіння цього поняття автором.

В статье рассмотрено понятие контролинга, определен его предмет, время и причины появления этого понятия, отличие от понятия «контроль» и показано видение этого понятия автором.

The article considers the concept of controlling, defined its subject matter, time and the causes of this concept, unlike the notion of "control" and shown a vision of this concept by the author.

Функціонуючи в умовах ринкової економіки, що передбачає зміну цілей і завдань підприємства, законодавчих умов і зовнішнього середовища – на зміну централізованому приходиться стратегічне управління на підприємстві. Новий механізм управління вимагає нових підходів. Одним з нових механізмів можна вважати контролінг [1].

Виникнення концепції контролінгу обумовлено особливостями розвитку економіки промислово розвинених країн в 80-90-і роки ХХ ст. Існуючі методи управління виявилися недостатніми або непридатними для забезпечення ефективності функціонування підприємств на заданому рівні, підтримки конкурентоспроможності виробленої продукції й подолання кризових явищ із мінімальними втратами.

Однією з основних причин зародження й розвитку концепції контролінгу послужила потреба в системній інтеграції різних аспектів управління бізнес-процесами.

Предметом вивчення контролінгу являється процес управління підприємством, що включає в себе визначення цілей, формування стратегії, розробку

стратегічних і оперативних планів і бюджетів, моніторинг поточних подій, контроль і аналіз відхилень фактичних результатів від намічених цілей.

Постановка проблеми. На етапі зародження даної концепції під контролінгом розумілася сукупність завдань у сфері обліку й фінансів. Через деякий час популярність контролінгу стала рости, і його поняття трохи розширилося, тому що до функцій контролінгу стали прираховувати фінансовий контроль і оптимізацію використання фінансових коштів і джерел [3].

У німецькому виданні «Економічний словник підприємства» поняття контролінгу визначене як «концепція інформації й управління». Найбільш повно система контролінгу була вперше описана й застосована в США, тому термін контролер-керівник служби контролінгу походить від англійського «controlling».

У загальному значенні слова, контролінг – це система керування обліково-аналітичними фахівцями. А також це концепція, спрямована на ліквідацію вузьких місць і орієнтована на майбутнє відповідно до поставлених цілей і задач одержання певних результатів.

Слово «контролінг» асоціюється із словом «контроль», але це відмінне й навіть протилежне за змістом поняття.

Контроль спрямований у минуле, на з'ясування помилок і прорахунків, а контролінг – це управління майбутнім для забезпечення тривалого функціонування підприємства і його структурних одиниць.

Система контролінгу прагне так управляти процесом поточного аналізу планових і фактичних показників, щоб виключити помилки й відхилення як у сьогодні, так і в майбутньому. Звідси призначення контролінгу – попередження виникнення кризових ситуацій. Помилки й проблеми, що виникають при аналізі ситуації усередині організації, переплітаються, якщо їх вчасно не виправити, з помилками в оцінці майбутніх умов навколишнього середовища. Інакше кажучи, необхідно передбачити, щоб прийняте рішення не ґрунтувалося на помилкових передумовах, а це особливо важливо, коли прийняте рішення сполучене з більшим ризиком.

У діяльності фірми контролінг – це цілісна концепція керування підприємством, спрямована на виявлення шансів і ризиків, пов'язаних з одержанням прибутку.

Основні причини появи на сучасних підприємствах такого нового напрямку обліково-економічної роботи як контролінг:

1. Нестабільність як зовнішніх (інтернаціоналізація економічного життя, загострення конкуренції на внутрішніх і світових ринках і т.д.), так і внутрішніх (обсяги виробництва, заборгованості по заробітній платі, пошук надійних партнерів і постачальників) факторів висувають додаткові вимоги до системи керування підприємством.

2. Необхідність пошуку усе більш нових і досконалих систем керування, що забезпечують гнучкість і надійність функціонування підприємства. А це, у свою чергу, передбачає виробіток механізмів координації усередині системи керування.

3. Істотні зміни в організації й методології системи інформаційного забезпечення.

4. Відсутність коментарів різних варіантів управлінських рішень.

Висновки. Функціонування системи контролінгу як концепції інформації й управління вимагає уточнення її формулювання, визначення мети й функцій даної системи [2]. В той же час, найбільш узагальнене й часто використовуване визначення терміна контролінгу формулюється як система керування процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності виробничо-господарських систем.

Контролінг – нове явище в теорії й практиці сучасного управління, що виникло на стику економічного аналізу, планування, управлінського обліку й менеджменту [3].

Контролінг – це не тільки контроль витрат і рентабельності випуску й реалізації окремих продуктів і послуг, але й забезпечення досягнення поставленої підприємством мети, як правило – одержання максимального прибутку.

Поняття контролінгу в зарубіжній літературі розкрито досить широко й різноманітно. Наприклад, Мескон М. і Хедоурі Ф. вважають контролінг процесом, що забезпечує досягнення організацією поставлених цілей.

У вітчизняній літературі найчастіше контролінг визначають як систему обліку й контролю на підприємстві, однак, це занадто спрощене поняття.

Автор даної статті пропонує дати наступне визначення контролінгу: «Контролінг – це цілосна концепція управління підприємством, яка направлена на виявлення можливостей та ризиків, пов'язаних з отриманням прибутку і попередженням виникнення кризових явищ на підприємстві».

Список літератури: 1.http://mcc.cima.ru/controlling_conference_1.php. 2. *Петренко С.Н.* Контроллинг: Учебное пособие.-К.: Ника-центр, Ольга, 2004.-328 с. 3. *Егоров П.В., Смирнова Л.Д.* Механизм гибкого контроллинга в управлении производственно-хозяйственными системами: Монография. – Донецк: ООО „Юго-Восток, Лтд”, 2007. – 166 с. 4. *Майер Э.* Контроллинг как система мышления и управления.- М.: ФиС, 1992. – 208 с. 5. *Хан Д.* Планирование и контроль: концепция контроллинга.-М.: ФиС, 1997. 6. *Дайте А.* Практика контроллинга.-М.: ФиС, 2001.-136 с. 7. *Фольмут Х.Й.* Инструменты контроля от А до Я: пер. с нем. –М.: Финансы и статистика, 1998. – 288 с. 8. *Сухарева Л.А., Петренко С.Н.* Контроллинг – основа управления бизнесом. – К.Эльга, Ника-Центр, 2002.-208с. 9. *Р.Манн, Э.Майер* Контроллинг для начинающих. // Пер. с нем. Ю.Г. Жукова / под ред. Д.э.н. В.Б. Ивашкевича.- 2е изд., перераб. и допол. – М.: Финансы и статистика, 1995.-304с. 10. Контроллинг как инструмент управления предприятием / под ред. Данилочкиной Н.Г.-М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 279 с. 11. *Бажан І.І.* Контролінг: навч.-метод. посібник .-Донецьк: Юго-Восток, 2006. – 210 с. 12. *Попова Л.В.* Контроллинг: Учебное пособие, М.: Дело и сервис, 2003. – 191с. 13. *Пушикар М.С.* Контролінг: питання теорії та організація контролю. Тернопіль: Терноп. Академія народного господарства, 1997. – 143 с.

Надійшла до редколегії 15.05.11

УДК 338(477)

Т.В.УС, ст.викладач, ХНЕУ, Харків

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ринкова трансформація економіки потребує радикальної модифікації функцій держави у господарчій діяльності. Державне регулювання як важлива ланка ринкового механізму, вдосконалюючись під впливом ринкової системи, в свою чергу, сприяє підвищенню її ефективності

Рыночная трансформация экономики требует радикальной модификации функций государства в хозяйственной деятельности. Государственное регулирование как важное звено рыночного механизма, совершенствуясь под влиянием рыночной системы, в свою очередь, способствует повышению ее эффективности

The market economy requires a radical transformation of the modifying functions of the state in economic activity. State regulation as an important element of the market mechanism, perfected under the influence of the market system, in turn, enhances its effectiveness

У сучасний період дослідницька програма інституціоналізму стає найважливішим напрямком економічної теорії в Україні. В наукових працях вітчиз-